

KERTINĖ
PARAŠTĖ

Lietuvos rinkimai ir JAV spauda

Praėjusį sekmadienį Lietuvos apie du milijonai balsuotojų dalyvavo antrajame Lietuvos Respublikos prezidento rinkimų rate. Prezidentu išrinktas Valdas Adamkus, kuris gavo maždaug dvilika tūkstančių balsų daugiau, negu jo konkurentas Artūras Paulauskas. Laimėjimas nėra traukiantis, nes laimėta maždaug 0.5% balsų persvara. Adamkus rėmėjai — Vakarų Lietuvos, Kauno ir Panevėžio balsuotojai. Rytų Lietuvos balsuotojų dauguma pasisakė už Paulauską. Atrodo, kad antrajame balsavimo rate už Paulauską balsavo tie patys, kurie už jį balsą metė pirmajame rate, o Adamkus subūrė likusių kandidatų rėmėjus. Tai tipiška koalinė demokratinės valstybės aplinka.

Adamkus perima Lietuvos prezidento pareigas be ypatingo balsuotojų mandato vienai ar kiti valstybės krypčiai. Gal tai kaip tik palengvins jam eiti prezidento pareigas, kurios Seimu pagrįstoje Lietuvos valdymo sistemoje šiaip ar taip yra daugiau reprezentacinės. Tą pasakius, nereikėtų užmiršti, kad simbolinė prezidento veikla kraštui gali būti labai svarbi (prisiminime Vokietijos prezidentą Richard von Weizsacker). Pavyzdžiui, Lietuvos prezidento nuostatomas gali turėti lemiančios reikšmės NATO ir Europos Sąjungos narystės klausimams. Be Vaclov Havel pasisakymų ir jo nuolatinio moralinio spaudimo šiuo metu Lenkijos, Čekijos ir Vengrijos NATO narystė dar tebebuvo miglose. Sveikindami Valdą Adamkų su prezidentinių rinkimų laimėjimu, linkime jam eiti Vaclov Havel pramintu taku įjungiant Lietuvą į Vakarų institucijas. Lietuvai taip pat verta pasinaudoti Čekijos patirtimi trinant sovietizacijos pėdsakus.

Labai įdomu buvo stebėti pasaulinės spaudos reakciją į Lietuvos prezidento rinkimus. Antradienio rytą *USA Today* turėjo padorų aprašymą. *Chicago Tribune* išspausdino itin išsamų straipsnį apie Valdą Adamkų, kurį parašė laikraščio reporteris R.C. Longworth. Straipsnis "Ex-Chicagoan takes unlikely path to helm of Lithuania" pradedama pirmajame laikraščio puslapyje. Tą straipsnį skaity-

damas pradėti tikėti, kad lietuviai bent Čikagoje yra matomi. Trečiądienio *Chicago Tribune* tą išpūdį tik sustiprino, nes išspausdino vedamąjį "President Valdas Adamkus", kurio pats paskutinis paragrafas štai kaip skamba: "Sveikiname (congratulations) on your election, Valdas Adamkus, and sėkmės (good luck)!"

The New York Times, *Washington Post*, *Washington Times* Lietuvos rinkimų antradienį nematė. *The Wall Street Journal* antradienio laidoje pasaulio žinių apžvalgoje rašo: "Lietuviai išrinko Valdą Adamkų, 72, pensijonierį, kuris išėjo iš EPA administratorių, prezidentu. Adamkus per plauką laimėjo sekmadienio balsavimą, paimdamas 49.9% balsų, kai 49.3% teko jo konkurentui Artūriui Paulauskui, 44, buvusiam vyriausiam prokuroriui. Adamkus ieško geresnių ryšių su Vakarais. (Straipsnis psl. A 15). Aišku, straipsnis ne A 15, bet A 14 puslapyje, bet tokios klaidos yra laikraštinė kasdienybė. Straipsnis parašytas *The Wall Street Journal* reporterio Maskvoje Michael Brzezinski. Jau straipsnio pavadinimas "Lithuania's New Leader, an American, Presents a Problem for U.S.-Russian Ties" iš anksto perspėja, kad čia bus pateikiama rusiška rinkimų interpretacija.

Straipsnio pradžia perduoda stilizuotą rusų baimę: "Those who believe U.S. influence is spreading unchecked will find proof in the tiny Baltic nation of Lithuania, which just elected a U.S. citizen to its highest public office". Lietuvis skaitytojas pasišiausia dėl žodžio "tiny". Europos kontekste Lietuva yra normalaus dydžio valstybė, kaip Olandija, Danija ar Belgija. Vokietija ar Prancūzija nėra norma Europos valstybėms. Antras sakinytis: "Valdas Adamkus, a retired regional head of the U.S. Environmental Protection Agency, won Sunday's presidential election with a wafer-thin margin of 11,000 votes after pledging to use his pull in America to help this tiny nation of 3.7 million escape Moscow's influence".

Ir vėl "tiny". Čia turi būti svarbiausia Lietuvos savybė, jei taip įkyriai kartojama. Tai tur-

Paskutinis Korp! Neo-Lithuania dešimtmetis išseivijoje ir ateitis

EGLĖ JUODVALKĖ

Nors korporacijos 75-ąjį jubiliejų švenčiame iškilmingai, bet savo širdyse jaučiame, kad tai savotiškas atsisveikinimas. Prieš penkerius metus išleista me korporacijos leidinyje parašiau piktą — o gal realistišką? — straipsnį „Skaidus žvilgsnis į korporaciją“.

Jame klausiau: „Kam mulkinti save ir kitus? Buvo šauni organizacija savo laiku ir savo vietoj. Dabar apie ją galima pasakoti savo vaikais — tegul tai būna graži pasaka jaunimui, istorija, praeitis. Gal, Dieve duok, Lietuvoje korporaciją atgaivins tokie pat šaunūs jaunuoliai, kaip tie, kurie ją įsteigė, ir tie, kurie ją atvėžė į užsienį, karo audrų išstumti iš tėvynės. Tegul vyresnieji korporantai sulaukia atpildo už garbingai atliktą darbą, tegul baigia savo amžių ramiai ir būna palaidoti su spalvomis ir korporantų palyda. Tegul naujieji korporantai renkasi porą kartų per metus slidinėjimo išvykoms ir gegužinėms. Tegul savo kalbas laužyta lietuvių ar gerai įsisavinta anglų kalba. Tegul korporacija baigia pavirsti nebeatpažįstama savo pačios kariūra. Čia išseivija. Ji niekam neatsakinga. Jos gyvavimo laikas ribotas. Žodžiu, kam sukti galvą. Korporacija išseivijoje arba mirs savo mirtimi, arba baigs išsigimti, o žmonės, kuriems jos likimas svarbus, išmirs. Amen. Aleliuja. [...] Prisi-

* Žodis, tartas Korp! Neo-Lithuania suvažiavime 1997 m. lapkričio 28 d. Hickory Hills, Illinois.

ty reikšti, kad Lietuva nėra svarbi JAV ir Rusijai. Staigmena: pasirodo, kad Lietuvos balsavimai tiesiog ašaka Rusijos gerklėje. Adamkaus išrinkimas straipsnio autoriui (ar už jo stovinčiam) ir ausin šnibždančiam rusui diplomatiui JAV neša daugiau problemų, negu gali mybių, nes vargšai rusai labai jautrūs augančiai JAV įtakai savo buvusiose dominijose. Iš-eit, kad Amerika turėtų Rusijos neerzinti ir nebandyti savo įtakos plėsti.

Straipsnyje skaitome, jog nepaisant Adamkaus užtikrinimo, kad jo asmeniniai išgyvenimai neįtakaus Lietuvos politikos Rusijos atžvi "remlius ne-sas per daug ingas, kad amerikietis imigrantas pakeis buvusį komunistų partijos vadą kaimyninio krašto galvą. Čia straipsnis pasiekia naujas retorines aukštumas: "To be fair, consider how Americans would feel if the U.S. broke apart and

pažinkime, atbukom, išlepom, išmokom but patriotais tik prie stikliuko".

Bet, negailėdama kritikos, net ir tada, korporacijos nenu-rašiau, siūlydama iš atsikuru-sios Lietuvos semtis įkvėpimo ir jėgų ir leisti asmeniniams ryšiams su korporantais tėvynėje paskatinti jaunus išseivijos sen-jorus/senjores, filisterius/filiste-res kuom nors prisidėti prie tė-vų žemės atgimimo.

Tačiau korporacijos veikla to-liau silpo. Nors 1988 metais korporacijos vyriausioji valdyba dar suruošė garbės nario, prela-to Jono Mačiulio-Maironio mi-nėjamą jo gimimo 125-erių metų sukakties progą. 1988 ir 1990 metais vyko profesinės konfe-rencijos Wisconsin'e, tačiau po Lietuvos atgimimo korporan-tiška veikla išblėso. Pernai ir šiemet veikliausias neolituanų padalinys Čikagoje nebesuge-bėjo pakelti nė vieno junjoro ar junjorės. New York'o ir St. Pe-tersburg'o padaliniai kasmet susirenka korporacijos įsteigi-mo sukaktuvių progą ir šv. Mišiomis bei pietumis restorane prisimena Korp! Neo-Lithuania ir korporantus. Tai ir viskas. Cleveland'o, Detroit'o, Boston'o padaliniai net ir tiek dėmesio nesutelkia. Šarfais, vėliavų, her-bų jie gražino vyriausiajai val-dybai. Tik ji vienintelė dar veikia. Šiais metais veikla beveik išimtinai buvo 75-erių metų su-kaktuvinio renginio ruošimas ir rengimo komisijos posėdžiai. O iš į juos kviesių 20-30 korpo-rantų pasirodė geriausi atveju dešimt.

a Russian became president of New Jersey. Of course, New Jersey wasn't forcibly integrated into the Union more than 50 years ago as a result of a secret pact between Stalin and Hitler". Pirmoji paragrafo dalis turi būti citata iš pokalbio su rusu diplomatu, o antroji ko gero pridėta prisiminus "ga-lingą baltų lobby" JAV, kaip se-nais laikais rašė *The Economist* žurnalas.

Si straipsnio dalis primena dar taip neseniai praeitin nusi-linkusius laikus, kuriais rusai išsiųsioje bandė amerikiečiams aiškinti Sovietų Sąjungos aižė-jimo procesą JAV pilietinio karo literatūriniais tropais. Prisime-name, kad Baltijos valstybių ne-priklausomybės atstatymo de-klaracijos buvo lyginamos piet-nių JAV valstybių išstojimui. Iš-šio *The Wall Street Journal* straipsnio atrodytų, kad Rusijos Užsienio reikalų ministerijos darbuotojams širdys tebeskau-da, kad Baltijos valstybės nebė-ra rusų globoje. Iš šios porinki-minės rusų propagandos galima būtų spręsti, kad Lietuvoje irgi turėjo būti rusų įkvėpta šnibž-dėjimo kampanija, kad išrinkus išseiv prezidentu pablogės Lie-tuvos ir Rusijos santykiai. Ta prasme Lietuvos balsuotojai iš-laikė ir nemenką pilietinės drą-sos egzaminą, ir tai yra tikrai maloni staigmena, kuri daug gero žada ateitai.

(a. II.)

1988 metų rugsėjo mėnesį neolituanų susitikimas su Gražina Poderyte, buvusią Korp! Filiae Lithuaniae pirmine, pergyvenusia Sibiro tremtį. Iš kairės: Antanas Juodvalkis, Mečys Valiukėnas, Eglė Juodvalkė, Jonas Jukūnas, Gražina Žukauskienė, Gražina Poderytė, Juozas Žvynys, Dagmara Jurcienė, Vytautas Poderis, Leokadija Žvynienė, Vanda Mažeikienė

Mes susirinkome garbingos sukakties progą įvertinti nueitą kelią ir pasižiūrėti į ateitį. Ką parodė pastarieji keleri veiklos metai? Ar išseivijoje korporacija įtraukė į savo silpstančius plaučius oro ir atsigavo? Ar šiandien galime pasidžiaugti stiprėjančia veikla? Deja. Korporacijos leidi-nyje filisteris Valentinas Krump-lis ir senjoras Vitas Plioplys ra-gino neolituanus keisti veiklos metodus, atsižvelgiant į pasi-keitusias Amerikos lietuvių so-ciologines sąlygas ir į veiks-mingų Amerikos organizacijų veiklą. Pateiktos mintys, konk-recijos, dalykiškos, turėjo būti svarstomos tam tikslui sušauk-toje sueigoje. Veikla plaukia iš pasikeitimo mintimis, iš ginčų, iš idėjų. Kiek korporantų išigijo leidingą? Kiek paskaitė straips-nius? Kiek suformulavo atsaky-mus į juose keliamus klausimus? Kiek tomis mintimis su kitais pasidalijo? Visa tai liko be atgarsio. Kodėl? Todėl, kad vyresnieji filisteriai pavargo, o jaunesni išsisklaidė, nesidomi.

Bet nuo 1990 metų kovo 11-osios dienos padėtis Lietu-voje keičiasi. Korporacija Neo-Lithuania, kaip feniksas iš pe-lenų, prisikėlė Kaune. Prisikėlė gal ne tiek tautiškai, kiek savi-tarpiu pagalbos pagrindu. Tai suprantama. Ir Lietuva prisi-kėlė kitokia. Kitaip ir būti ne-galėjo. Tačiau jos kryptį lems tas, dabar studijuojantis jauni-mas, kuris stoja į korporacijos gretas, jaunimas, neišgyvenęs tautos atgimimo laikotarpio ir neturėjęs sąlygų perimti to meto nuotaikas, idealus, princi-pus. Tuomet Lietuva nebuvo išimtis, nors iš Europos ir Rytus besiskverbiančios nuotaikos ją palietė šiek tiek vėliau. Ji buvo viena iš daugelio šalių, supratu-sių savo tautų unikalumą ir skirtingumą. „Mes esame kito-kie ir galime — ne, turime — tuo didžiuotis“.

Šiandien pasaulio tautos ieš-ko to, kas visus jungia, ir tuo didžiausi. Ano laikotarpio spiri-tus movens buvo savo tautos ypatingumo supratimas. Dabar pasaulio sąvokai išreikšti varto-

jami žodžiai „globalinis kai-mas“. Tai masinių komunikaci-jos priemonių ir kompiuterių padarinys. Tolumų nebėra. Vis-kas įmanoma. Lietuvą ir Ame-riką šimtmečio pradžioje skyrė vandenynas, ilga ir sunki ke-lionė laivu. Dabar jas teskiria plona vėlelė ir ekranas.

Dabartiniai Lietuvos studen-tai išaugo dar sovietiniais lai-kais. Daugumą jų auklėjo ateiz-mo dvasia, lydyjo vėidmainia-vimas, korupcija, kyšininkavi-mas. Jų mokslo, auklėjimo ir gyvenimo sąlygų tikslas buvo ne išugdyti taurią, dorą asme-nybę, bet „homo sovieticus“, be dvasinės ar tautinės atramos. Ruošiasi gyvenimui ne *Pro pa-tria*, o pagal principą „viskas įmanoma, jei žinai, kam ir kiek patepti“. Visa tai jie išmoko dar maži, o dabartinėje, demokra-tinėje, nepriklausomoje Lietu-voje dabar viešai daroma tai, kas anksčiau vyko prie uždur-durų, tik prisidėjo ekonominis nepriteklis, nusikaltimai ir mafijos siautėjimas.

Nei šiandieninis pasaulis, nei didžiulis gyvenimo greitis, nei būtini bei socialinės sąlygos Lietuvoje neskatina jaunuolio ar jaunuolės keistis. Išseivijoje užaugusio jaunimo padėtis šiek tiek kitokia, nes jis brendė ki-toje — ne Amerikos — terpeje. Kiek jis pasisavino iš savo tėvų perduodamų vertybių ir prin-cipų, priklausė nuo jo paties. Bet jaunuoliai ir jaunuolės tu-rėjo galimybę išaugti dorais žmonėmis. Kiek iš jų ja pasi-naudojo, nedrįsčiau spręsti. Toli gražu ne visi. Esu tikra, kad, jei pasiknistume kiekvieno čia užaugusio gyvenimuose, pasi-šausių plaukai, pamacius, ko-rie nedori esame. Tačiau vis tiek mus mažiau veikė tas ma-terializmas ir egoizmas, kuris, prisidengęs „individualumo“ šy-du, saistė amerikiečių jaunimą ir kurio rezultatas yra nusikals-rikos, tiek ir Lietuvos gatvėse.

Jaunimas visame pasaulyje, su mažom, bet svarbiom išim-tim, dega ne idealu, o materia-lizmo aistra. Kada įsigysiu au-ypatingumo supratimą. Dabar pasaulio sąvokai išreikšti varto-

pelningesnės karjeros, geresnio — tai yra, lengvesnio — gyveni-mo? Mes galim tai apgailestau-ti, bet to nepakeisime.

O gal? Gal verta mėginti? Gal bandymas paveikti upės tėkmę nėra bevertis? Gal Maironis kly-do, tvirtindamas, kad „nebeuž-tvenksi upės bėgimo“?

Mūsų dabartinė paskirtis, kiek tai lemia korporaciją Lie-tuvoje, yra, mano manymu, dvi-lypė. Išseivijos korporantai, o mes visai esame tokie, ar būtu-me tarpukario Lietuvoje, Vokie-tijoje ar Amerikoje gimę, turėtų megzti ir stiprinti asmeninius ryšius su Lietuvos korporan-tais. Galbūt tai neatgaivins to-kios korporacijos, kokia egzista-vo 1922-aisiais metais. Gal ne-atsiras nė vieno Valentino Gus-tainio. Paprastai istorija nesi-kartoja, o jei ir kartojasi, tai tik pačiais bendriausiais bruožais. Juk ir čionai iš mūsų gilsių toks ažuolas neišaugo. O vis dėlto kiekvienam iš mūsų tautiš-kumas kažką reiškia, jei tiek laiko ir pastangų skyrėme lietu-vybės išlaikymui. Mes šiandien čia renkames, o ne pas ameri-kiečius.

Mums stengiantis kažką per-duoti korporantams Lietuvoje gal šūkis *Pro patria* įgytų kokią nors reikšmę. O jei ir ne, nieko tokio. Gal tik suartėtume su as-menimis, su žmonėmis. Ir tai būtų gerai. Galų gale, juk ne vien duoti norime, bet ir imti, stiprinti savo ryšius su Lietuva. Pagaliau, grynai savanaudiš-kai, galėtume savo studijuojantį jaunimą siųsti į Lietuvą susi-pažinti su korporacija. Per Lie-tuvos korporantus, neabejoju, kad ne vienas grįžtų užsidegęs entuziazmu pažintai organizaci-jai. Šelpkime Lietuvos korpo-rantus stipindijomis, padėkime jiems baigti mokslą, įsitvirtinti profesiskai. Šelpkime ir savo, išseivijos korporantų, vaikų sti-pendijomis, padėkime jiems baigti mokslą, susidomėti Lietu-va. Gal visa tai neš kokį nors teigiamą vaisių. To mes nega-lime numatyti, galime tik tai stengtis. Kas gera Lietuvai, gera korporacijai Neo-Lithuania, gera ir mums. Vivat, crescat, floreat Korp! Neo-Lithuania!

Šiame numeryje:

Prezidento rinkimai • Korp! Neo-Lithuania 75-asis jubiliejus • Dešimtas mokslo ir kūrybos simpoziumas • Dalios Staniškienės knyga • Dalios Staniškienės eilėraščiai • Gėlių puokščių prasmės • „Karalių raštų“ paroda • Iš Mažvydo sukakties šventės Philadel-phioje

Dalios Staniškienės poezijos knygą Cleveland'e pasitinkant

VACYS ROCIŪNAS

Lapkričio 9 dieną Cleveland'o Ateities klubas pakvietė visus į Dalios Staniškienės poezijos knygos *Einu namo* suktuves Dievo Motinos parapijos sveitainėn. Kvietimą išgirdo ne tik poezijos mylėtojai, bet ir gausūs klivlandiečiai.

Violeta Žilionytė-Leger, Giedros korporacijos pirmininkė, Cleveland'o ateitininkų vardu sveikino Dalia, dėkojo už jos poezijos knygą, kurią išleido Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapija. Violeta stilingu žodžiu supažindino klausytojus su šios gražios poezijos popietės kaltininke — Dalia, jos — žmogaus ir kūrėjos nueitu keliu.

„Eiles rašyti pradėjau dar gimnazijos suole“ — prisimena Dalia. Gal vienas iš pagrindinių paskatinių atkreipti didesnį dėmesį į kitokią rašymo formą — į eilėraščių buvęs eilėmis parašytas gautas laiškas dar Augsburg'o, Vokietijoje pabėgėlių stovykloje iš jos tėvelio, kai jis, sugrįžęs iš Sibiro, jau neberado savo šeimos.

Stovyklos dienos, emigracija Amerikon, kur Cleveland'o Notre Dame kolegijoje gavo bakalaurą iš anglų kalbos ir sociologijos, darbas socialinių reikalų srityje, šeimos rūpestiai dominavo Dalios kūrimosi dienas svetiname Amerikos krašte. Lietuviškieji išeivijos reikalai Daliai visada buvo arti širdies. Savo talentinga plunksna ir gražia diktacija ateina talkon „Tėvynės garsų“ radijo transliacijoms, ruošiant vaikų ir progines programas. Ateitininkams priklauso nuo gimnazijos laikų. Ją matome valdybose, komisijose, stovyklose, prelegente Ateitininkų Federacijos kongrese Cleveland'e, 1994 metais Vilniuje ateitininkų simpoziume kalbėjo tema „Pasaulietis liudija Kristų“.

Dalia ir jos vyras Dziugas — dažni lietuvių telkinio Cleveland'e savanoriai. Ir dabar, kai po keliolikos darbo metų Andrius Mackevičius pasitraukė iš spaudos kiosko-knygyno vedėjo pareigų, abu Staniškiai šią gan sunkią, bet taip reikalingą našta, nors gyvendami atokiau nuo parapijos, užsikrovė ant savo pečių. Šis knygynas, veikas kiekvieną sekmadienį parapijos sveitainėje, yra vienintelė vieta, kur galima įsigyti lietuviškų leidinių bei spaudos.

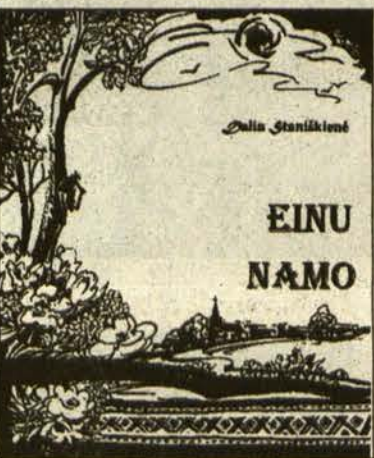
Dalia pradėjo pastoviai rašyti *Ateities* žurnale, kai jį redagavo Paulius Jurkus, New York'e. Dabar jos straipsnių ir eilių randame *Laiškuose lietuviams*, *Moteryje*, *Eglutėje*, *Drauge* ir kituose periodiniuose ar sukaustuvinuose leidiniuose. Dalia eilėraščių rašo ir anglų kalba. Ją matome amerikiečių spaudoje. Vieną iš jų „The greatest gift“ subtiliai perskaitė ir šios popietės vadovė Violeta. Dalia priklauso ir amerikiečių rašytojų grupei, kuri susirinkusi skaito ir kritikuoja savo narių kūrybą. Kai Dziugas buvo vienas iš Cleveland'o Vyrų okto narių, naujoms šio vieneto dainoms žodžius sukurdamas Dalia.

Dalia ir Dziugas Staniškiai užaugino keturių vaikų šeimą: Vincą, Paulių, Rūtą ir Dianą. Džiaugiasi keturiais vaikais. „Dalia savo gyvenimą ir tuo patiu ir kūrybą padalina tarp keturių meilių: tėvų, šeimos, vaikystės dienose prarastos tėviškos ir gal patios didžiosios meilės, kuria atautas visos kitos jos meilės: tai meilė savo Kūrėjui“ (Nijolė Kersnauskaitė).

Dalia Staniškienė

Einu namo — gražiai įrištas, 116 puslapių, leidinys, 7" x 8 1/2" formato. Dailininko Rimanto Laniausko viršelis ir stilingos iliustracijos šešioms leidinio poskyriams: Aukšiniai vakarai; Vaikystės pasaka; Šeimos spindesys; Tėviškos skausmo arimai; Daina, supinta ilgesy; Viešpatie, duok man sparnus. Kalbą peržiūrėjo kun. Juozas Vaišnys, SJ. 97 eilėraščiai. Spaudė ir išleido Dievo Motinos parapija Cleveland'e, 1997 metais.

Dedikacija: „Gyvenimo bendrakaičiui Dziugui ir vaikams — Rūtai, Pauliui, Vincui ir Dianai. Su meile ir dėkingumu prisimenu savo tėvus Mariją ir Juozą Priokčius, kurie padėjo man pro debesis matyti saulę“.

Dalia gelėmis ir gražiausiais linkėjimais buvo pasveikinta šeimos ir giminių — dr. Marius Laniauskas ir visų lietuvių vardu padėką ir linkėjimus perdavė dr. Viktoras Stankus, LB Cleveland'o apylinkės valdybos kopirmininkas.

Dalios Staniškienės eilėraščių rinkinys *Einu namo* vertinga dovana, minint 450 metų lietuviškos knygos sukaktį. Taip ir jautėsi tą sekmadienio popietę, tartum Martynas Mažvydas kreipėsi į susirinkusius ir kvietė „Imkit mane ir skaitykit“. Dalia ir pavargo bepasirašydama savo poezijos knygą. Poezijos knyga buvo daugelio rankose, o mintys širdyse.

Nijolė Kersnauskaitė — Dievo Motinos parapijos sekretorė, „Gyvenimo varpų“ programos „Tėvynės garsų“ transliacijoje redaktorė, muzikos mėgėja, literatė, skautininkė, giliai panauginėjo Dalios poeziją, jos „širdies kalbą, kurios daug kas niekada neišmoko, nes ji yra labai savita. Tai poetų kalba ir ją suprasti gali tik beribio ilgesio sklidina žmogaus širdis“.

Parafrazuojant Kieran Kay knygos *Paprasti krūmai dieviškoje liepsnoje*, Nijolė kalbėjo: „Matyti širdimi — žvelgti giliau, nei akis pajėgia suvokti — Poetų pareiga. Ir jeigu kada nors ateis laikas, kai mes sakysime, kad mūsų gyvenimui poetai yra nereikalingi, tada mes tapsime žmonėmis be tikėjimo, be vilties, be vizijos. Mums reikia poetų, kad jie mus nuolat šauktų ir kvieštų sugrįžti ten, iš

kur atėjome ir kur einame. Be išvalgumo ir prasmės mes mirštame [...] „Cinikai gimsta kultūroje, kuri žino visas kainas, bet nepažįsta vertės. Jie pajunta gėlių kvėpėjimą ir ieško karsto. Poetai mato gėles ir stebisi jų grožiu, ir trokšta pažinti tą, kuris jas sukūrė. Poetai rodo kelią į gyvenimą“.

„Muziką visada labai mėgau ir mėgstu, tačiau taip pat visada galvojau, kad žodžio kalba tam tikrai prasme yra muzika ir turi tą pačią muzikos galią“ — tęsė Nijolė savo žodį. „Ir ji gali mus kelti ir vesti, viliooti nežinomų ilgesiu. Bet tokią kalbą ne visi mokam. Štai kodėl mums reikia poetų“.

Nijolė prisiminė ir mokyklos laikus, kai Dalia keliaudavo su didžiausiu glėbiu knygų, bet tarp jų ji visada turėdavo ir mažą sąsiuvinėlį, ten ji eilėraščius rašydavo... Bėgo metai, bet Dalios sąsiuvinėlio jau nebeteko matyti. Tik spaudoje teko pasikaityti jos eiles... Prieš porą metų kartą Dalia užsiminė, kad jos dukra Rūta skundžiasi, jog tie eilėraščiai visur išsklaidyti ir kas gi juos besurinks... Ir čia mokslo draugė atėjo pagalbon. „Ir kai atsisėdau prie kompiuterio ir pradėjau tuos eilėraščius rinkti, pajutau, kad per juos paliečiu visą Dalios gyvenimą“ — kalbėjo Nijolė, „gyvenimą, kurį visada lydėjo ir lydi beribis širdies ilgesys, iš tikrųjų taip būdingas kiekvienam žmogui...“

Prisimenant jau anksčiau minėtas Dalios keturias meiles, Nijolė vėl grįžta prie dviejų pagrindinių žmogaus klausimų — „Kodėl“ ir „Kur“. Ir, anot Nijolės, Dalia atsakymą surado jau seniai. Čia prelegentė išskyrė vieną iš „gražiausių ir gal taikliausių jos pagrindinę mintį ir tikrai, sakytum, gilų ir nuosirdų tikėjimą man visada nuskandanti jau seniai parašytą eilėraščių „Viešpaties žingsniai“. Ir pabaigoje Nijolė atsakė ir į daugelio tytomis keliamą klausimą, kodėl poetė šiam rinkiniui pasirinko pavadinimą *Einu namo*. Dalia šiuo pavadinimu nusako viso savo gyvenimo kelio kryptį ir tikslą, tą kelią paženklindama žmogaus amžino gėrio ilgesiu ir keturiomis pagrindinėmis meilėmis. Su tokiais ženklais paklysti negalima.

Pakviesta tos šventinės poezijos popietės autorė Dalia Staniškienė paskaitė penkis eilėraščius ir padėkojo už gražų literatūrinį renginį. Parapijos klebonui kun. Gediminui Kijauskui, SJ, sukalbėjus malda, visi buvo pakviesti kavutei ir pabendravimui.

Dalios Staniškienės dovana tikrai daugeliui bus naujo įkvėpimo, meilės ir padėkos pareiškimas ir Kūrėjui, ir žmogui, keliaujančiam kartu su poete Dalia.

Dalia Staniškienė

ŠIRDIES MALDA

O Viešpatie,

Tu tartum bėgantis
kalnų upelis —
krūmokšnius lenkiantis
ir niekad, niekad neišsenkantis.

Upelis, kuris nešasi

mano mintis, svajas,
atodūsius ir mano džiaugsmą —
ir aš pasineriu gaivinančio vandens versmėj...

O Viešpatie,

ir noriu aš tekėti su Tavim
į Tavo Amžinybės jūrą...

TĖVIŠKEI

Aš vaikščiojau tavo gatvėmis

Ir kvapni alyvų muzika

Svaigino mano virpančią širdį...

Aš liečiau žemę, ir akmenį, ir medį

Ir klausiu jų:

Ar tai tikrai ne sapnas? Ne mirazas?

Pavasariu alsavo žemė, ir dangus, miesto bokštai,

Ir ta alyvų muzika — tokia svaigi, tokia neatkartojama...

Aš vaikščiojau tavo gatvėmis, o tėviške,

Ir tu tapai mano vaikystės

Išsipildžiusi svajonė...

1973

ŽIEMOS VAKARAS

Tai buvo vakaras žiemos,

Ir gėlės lange, šalčio nutapytos,

Tarytum sakė, kad kažkur dar vasara.

Ir rodė —

Dar greit bus rytas.

O vėjas žarstė pelenus seniai išblėsiusius ugnies,
Ir baltu patalu šakas apklojo,
Ir nešė skundą tylų apleistų namų —
Ir niekas, niekas jo nesubarė
Ir židininį neįkvėpė ugnies.

Tik šaltis piešė pasakiškus peizažus ant lango —
Tik tie žiedai bylojo,
Kad kažkur dar vasara...

KAŽKAS PASAKĖ

Kažkas pasakė, kažkas šnabždėjo,

Kad džiaugsmą gimdo laukų vėjelis,

Ir ramunėlė balta prie kelio

Palinksta jo švelniam glėby...

Apsidairai, apsižiūri:

Nereikia žodžių —

Lūpos verias, o mintys kyla į mėlynę

Ir šoktelia džiaugsmu širdis...

Ir ji, lyg paukštė, iš narvelio

Pakyla į erdves, į tolį...

Kažkas pasakė, pažadėjo:

Laimingam būt... tereikia vėjo...

VIEŠPATIES ŽINGSNIAI

Girdžiu aš, rodos, Viešpaties žodžius.

Žingsnius matau Jo baltame kely;

Jaučiu, kad Jis arti, arti tikrai,

O tu sakai — Jis taip toli...

Ir kalba Jis su kiekviena snaige,

Ir laimina mažytę žolę iš pusnės gilios,

Kai šaltas vėjas klaidžioja lauke,

O sniegas nulenkia šakas pušies žilos...

Ir nesakyk, kad Viešpaties tu žodžių negirdi,

Ir nekalbėk, kad jie — ne tau:

Kai šlama pušys baltos ir naktis arti —

Žingsnius Jo baltame kely ir tu, ir aš matau...

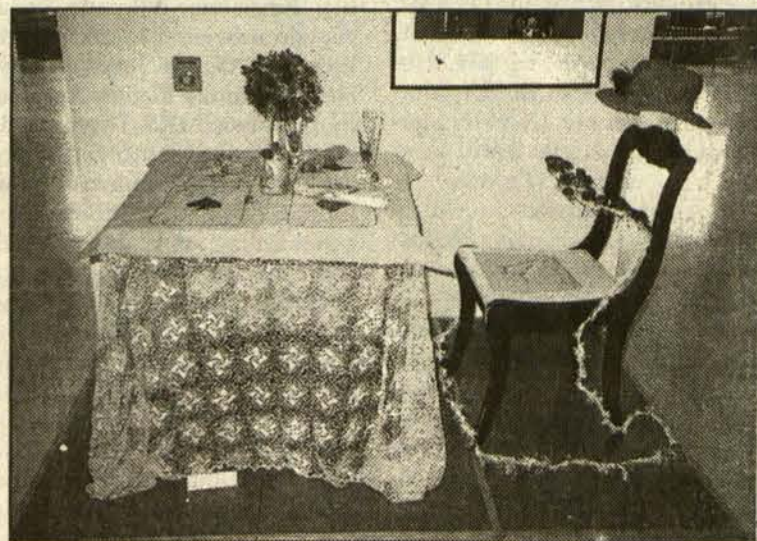
Žiedų grakštumas ar jų reikšmė?

ALGIMANTAS KEZYS

Į gėlių puokščių parodą, vykusią Čiurlionio galerijoje, Čikagos Jaunimo centre, gruodžio 19 - 21 dienomis,ėjau nenoriai. Gėlių paroda Čiurlionio galerijoje? Prieškalėdine nuotaka sužadinti — suprantama. Bet meno paroda?...

O vis dėlto nesigailėjau nuėjus. Gėlės kaip gėlės — visos jos gražios, net ir sudziointos. Buvo ir gyvų. Greta vazonų, virš jų ar po jais nelaukiai švytavo daiktai: lėlės, kėdės, seni gramofonai, pageltę laikraščiai, Kalėdų eglutės sidabreiliai. Dėmesį atkreipė ir kompozicijų pavadinimai, suteikdami puokštėms pridėtinį reikšmį.

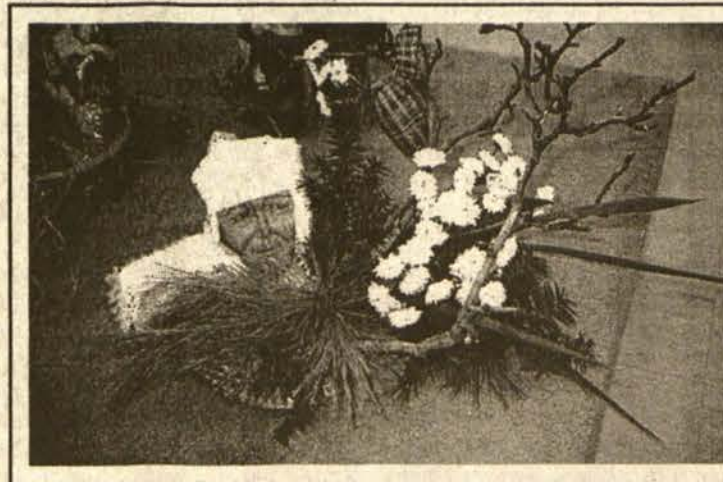
Gėlės turi savo prasmes ir be paaiškinimų. Visi daiktai kalba patys. Juos galima suprasti, nepaisant visų ženklų. Dažnas menininkas atsisako pasakoti apie savo kūrinius — tegul kalba patys darbai. Kai meno pasaulyje įsivyravo konceptualizmas ir postmodernistinė instaliacijų technika, pasikeitė požiūris į meno darbų estetiką: ne taip svarbi pasidarė formos reikšmė, svarbesnės tapo savokos ir koncepcijos. Kasdienybės daiktai instaliacijose kelia visai kitas asociacijas, nei turėjo prieš tai. Atsiranda surežisuotos prasmės. Tas pats galioja ir tradicinėmis priemonėmis sukurtiems meno kūriniams, taupybai, grafikai, skulptūrai. Pavadinink abstraktų paveikslą „Be

Iš gėlių puokščių parodos Čiurlionio galerijoje: „Dviese“

pavadinimo“, ir durys atsidarys tik į paties paveikslą estetinę semantiką. O jei tą patį paveikslą lydi pavadinimas — „Audra“, jo reikšmė praplateja. Nesileidžiant į ginčus, ar este-

tiniam gerėjimui padeda, ar kenkia paveikslų pavadinimai, galima teigti, kad šioje gėlių parodoje puokščių pavadinimai buvo ne tik sukurti vykusiai, bet ir praplėtė kompozicijų estetinį prasmingumą. Ši paroda skirta ne vien pasidžiaugti natūraliu gėlių grožiu, bet ir stengtis suvokti menininko idėją. Džiovintų rožių puokštė, laisvai paskleista pintinėje, atrodytų tiesiog daili, daug kur matyta. Įsiziūrėjęs iš arčiau, pamatai žilagalvio senuko galvutę, išsprautą tarp žiedų. Puokštė pavadinama „Seneli, ar kvėpia sausos rožės?“ Vazonėlyje virš tiesaus stiebo pupos apvalus gėlių gniužulas („Didžiulis ilgesys, kaip gelėtas žemės gaublys“). Toliau stovi plačiai išsišakojusi džiovintų gėlių puokštė,

Iš gėlių puokščių parodos Čiurlionio galerijoje: kairėje — „Prisiminimai“, dešinėje — „Be pavadinimo“.

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvos valdovų privilegijos

JOLITA STEPONAITIENĖ

Keturiasdešimt penkios Lietuvos didžiųjų kunigaikščių privilegijos sudaro dalį Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Rankraščių skyriaus saugomos pergamentų kolekcijos. Tai Lietuvos didžiųjų kunigaikščių ir Lenkijos karalių — Kazimiero Jogailaičio (valdė 1440-1492), Aleksandro (1492-1506), Žygimanto Senojo (1506-1548), Žygimanto Augusto (1529-1572), Stepono Batoro (1576-1586), Zigmanto Vazos (1588-1632), Jono Sobieckio (1674-1696), Augusto II (1697-1706 ir 1709-1773), Augusto III (1733-1763) — privilegijos, patvirtinančios žemės valdas, atleidžiančios nuo mokesčių Vilniaus miestiečius, patvirtinančios Vilniaus miesto ribas, teises cechams ir kolegijoms, pravoslavams lygias teises su katalikais užimant valstybinę tarnybą, valdyti žemes, privilegijos vienuolynams, reformatams, privilegijos patvirtinančios ankstesnės privilegijas ir kita.

Iš viso pergamentų kolekcijoje yra per 140 saugojimo vienetų. Tai ne tik didžiųjų kunigaikščių privilegijos, bet ir išrašai iš tribunolo knygų, popiežių raštai vyskupams ir indulgencijos, didikų fundacijos bažnyčioms ir vienuolynams, Vilniaus miesto burmistro ir konsulų raštai.

I biblioteką šios privilegijos pateko 1946-1947 metais. Tuometinis bibliotekos vedėjas Juozas Rimantas turėjo įgaliojimą rinkti, tvarkyti ir globoti likusias be savininkų arba savininkų blogai prižiurimas knygas.

Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė — senosios Lietuvos valstybės titulas. Jos valdovo oficialus titulas — didysis kunigaikštis — ir valstybės oficialus pavadinimas nusistovėjo 14 amžiaus pabaigoje — 15 amžiaus pradžioje, valdant Vytautui ir Jogailai. Nuo 13 amžiaus pabaigos, pradėjus valdyti Gediminaičiams (šiai giminei priklausė žymiausi Lietuvos didieji kunigaikščiai Gediminas, Vytautas, Jogaila, visi Žygimantai ir kiti), įsigalėjo paveldima ir tvirta didžiojo kunigaikščio valdžia. Atskiros kunigaikštystės buvo naikiamos. Jau nuo Gedimino laikų didžiojo kunigaikščio buvo tas, kuris valdė iš Vilniaus.

Didžiojo kunigaikščio valioje buvo teikti privilegijas (lotyniškai *privilegium* iš *privus* 'asmeninis' ir *lex* 'įstatymas') — teisinius aktus, kuriais valdovas feodalams, miestams, atskiroms gyventojų grupėms suteikdavo teisių ar laisvių.

Lietuvos didieji kunigaikščiai teikdavo žemės privilegijas visos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajorams. Luominės privilegijos suteikdavo ypatingų teisių ir lengvatų, kurių neturėjo kiti luomai. Taip privilegijos tapo teisiniu pagrindu susiklostyti bajorų luomui. Pirmąją privilegiją bajorams suteikė Jogaila 1387 metais. Šia ir vėlesnėmis Žygimanto (1413), Kazimiero (1447) ir kitomis privilegijomis bajorai gavo asmenius neliečiamybės teise, galėjo laisvai valdyti ir tvarkyti savo turtais, buvo atleisti nuo mokesčių ir darbo prievolių, įgijo tėvonių jurisdikciją baudžiauninkams.

Privilegijomis sritims didysis kunigaikštis nustatydavo jų santykius su visa Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste. Srities feodalai prašydavo didįjį kunigaikštį privilegijų, norėdami apsaugoti savo interesus nuo centrinų ir vietinių didžiojo kunigaikščio valdininkų savivalės. Geriausi tokių privilegijų pavyzdžiai yra Žemaitijos privilegijos, pradedant ar 1413 metais. Jogailos ir Vytauto privilegija, kuri garantavo Žemaitijos

Balzeko Lietuvių kultūros muziejus ruošia parodą „Karalių rankraščiai“, kurioje bus eksponuojami 15 - 18 šimtmečių originalūs Lietuvos valdovų raštai ant pergamento. Kolekcija saugoma Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, Vilniuje, ir pirmą kartą bus eksponuota užsienyje. Paroda bus rodoma Lietuvos ambasadoje Washington'e 1998 m. vasario 7 d., Balzeco Lietuvių kultūros muziejuje Čikagoje vasario 10-12 d., Lietuvos ambasadoje Ottawo, Kanadoje vasario 15-16 d., Floridos lietuvių festivalyje St. Petersburg vasario 21 d. Tikslesnę informaciją galima gauti telefonu 773-582-6500.

bajorų luominės teises ir krašto autonomiją, paminint 1441 ar 1442 m. Kazimiero, po kurios Žemaitijos seniūnija imta vadinti kunigaikštyste, ir 1492 m. Aleksandro privilegiją, kurioje be kitų teisių patvirtinama ir teisė rinkti savo seniūną. Dvasi-

ninkų privilegijos atsirado kartu su krikščionybės plitimu. 1387 metų privilegija Jogaila bažnyčiai ir dvasininkams suteikė tokias pat teises ir imunitetą, kokį turėjo katalikų bažnyčios Lenkijoje ir kituose kraštuose. Bažnyčios buvo atleistos

nuo visų mokesčių bei prievolių valstybei, dvasininkai atleisti nuo karinės prievolės ir valstybės teisių bei valstybės teismų, bei pavesti bažnytinį teismų jurisdikcijai. Šias teises 15 amžiuje vėl patvirtino ir Jogaila, ir Vytautas. Steigiant naujas bažnyčias ir vienuolynus, jiems taip pat buvo suteikiamos privilegijos. Nekatalikų bažnyčioms ir kitų tikybų dvasininkams buvo taikomos tokios pat privilegijos ir imunitetas.

Privilegijomis miestams didysis kunigaikštis suteikdavo savivaldą, dar vadinama Magdeburgo teise. Taip pat leisdavo steigti cechus, rinkti burmistą ir kitą miesto valdžią, rengti jame prekybinius, laikinai atleisdavo nuo mokesčių valstybės išdui ir kt. Šių privilegijų pagrindu susiformavo miestiečių luomas.

Privatinės privilegijos buvo suteikiamos atskiroms bajorų ar didikų šeimoms. Dažniausiai tai reikė valstybės žemių ir jose gyvenančių valstiečių atidavimą didikui, žemių atleidimą nuo mokesčių, bajorų titulo suteikimą ar kokių išimtinų teisių ir lengvatų suteikimą.

Duodamas bet kokią privilegiją, didysis kunigaikštis patvirtindavo savo pirmtakų duotas privilegijas. Privilegijos buvo patvirtinamos didžiojo kunigaikščio parašu ir antspaudu. Ilgainiui Lietuvoje Didžiojoje Kunigaikštystėje nusistovėjo tvarka dėti du antspaudus — didįjį, laikomą kanclerio, ir mažąjį, laikomą kanclerio ir naudojimą kasdieniams dokumentams tvirtinti. Privilegijos parašą turėjo teisę patvirtinti kunigaikštystės kancleris ar kunigaikščio sekretorius. Privilegijos buvo rašomos Kunigaikštystės kanceliarijoje dominavusi kanceliarine slavų arba lenkų, arba lotynų kalba. Teksto puošyba paprastai atspindi tuo metu vyravusį meno stilių. Net ir paplitus popieriumi, daugelis privilegijų buvo rašomos ant pergamento, todėl dažnai jos vadinamos pergamentais.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Mažvydo sukaktis Philadelphijoje

1997 m. lapkričio 14 d. Philadelphijoje įvyko Martyno Mažvydo „Katekizmo“ 450 metų sukaktis paminėti skirtas kolokviumas, kurį surengė University of Pennsylvania Penn Language Center ir Lietuvių Bendruomenės apylinkė. Nuotraukose — kai kurie iš programos dalyvių ir rengėjų:

1. Susirinkusius sveikina dr. Petras Anusas, Lietuvos generalinis konsulas New York'e (Vlado Mameniško nuotrauka);

2. Teresė Gečienė, minėjimo organizatorė, įteikia Mažvydo giesmių CD dr. Harold Schiffman, Penn Language Center direktoriui ir minėjimo kolokviumo moderatoriui (Gedimino Dragūno nuotrauka);

3. Minėjimo kolokviume dalyvavę: dr. Leonardas Gerulaitis, dr. William R. Schmalstieg ir Lietuvos generalinis konsulas dr. Petras Anusas. (Gedimino Dragūno nuotrauka);

4. Mažvydo „Katekizmo“ sukakties minėjime Philadelphijos Lietuvių kultūros centre apie sukakties progą Ex libris parodą, atsiųstą iš Lietuvos, kalba skulptorius Petras Vaškys (Petro Vaškio, Jr. nuotrauka);

5. Kolokviumo Mažvydo „Katekizmo“ 450 metų sukaktis paminėti dalyviai ir organizatoriai: dr. Leonardas Gerulaitis, paskaitininkas iš Oakland universiteto, Michigan, dr. William R. Schmalstieg, paskaitininkas iš Pennsylvania State University, dr. Petras Anusas, Lietuvos generalinis konsulas, pasveikinęs Lietuvos Respublikos vardu, Teresė Gečienė, LB apylinkės valdybos narė ir minėjimo organizatorė, dr. Harold Schiffman, Penn Language Center direktorius ir kolokviumo moderatorių, ir dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė, paskaitininkė iš Vilniaus ir Vytauto Didžiojo Universitetų (Vlado Mameniško nuotrauka);

6. Philadelphijoje University of Pennsylvania Penn Language Center ir LB apylinkės suruošto minėjimo ruošos komiteto talkininkas su paskaitininke iš Lietuvos dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė, Teresė Gečienė, minėjimo organizatorė, Sniuguolė Jurskytė, Aldona Rastenytė-Page ir Aušra Zerr (Gedimino Dragūno nuotrauka).

numeruoti. Ekspozicija buvo kartu ir konkursas, kurio laimėtojomis tapo Aldona Pečiūrienė (I vieta), Danutė Petrutytė (II vieta) ir Aldona Jurkutė (III vieta). Jaunųjų grupė pirmą vietą laimėjo Marius Spitrytys, antrą Aistė Spitrytė.

Parodą rengė Jaunimo centras, pastelkęs patyrusią rengėją iš Lietuvos Ula Juškytę, visur spėjantią Aldoną Jurkutę ir Skirmantę Miglinienę. Autorių pavarės nebuvo paskelbtos joikiame kataloge, eksponatai tik

• **Raseiniai.** Raseinių centrinės bibliotekos mažojoje salėje su miesto visuomene susitiko dail. Vaidotas Kvašys, kalbėjęs apie religinį meną. Bibliotekoje eksponuojamos dailininko kalėdinio paveikslų ciklas ir kiti kūrinių.

X MKS

(Atkelta iš 2 psl.)

tutį Kriščiūną, Vilniaus Pedagoginio universiteto rektorių A. Pakerį, JAV LB Krašto valdybos pirmininkę Reginą Narušienę, Lietuvos MKS Tarybos pirmininko pavaduotoją Kazimierą Pyragą, *Draugo* redaktorę Danutę Bindokienę, MKS Tarybos pirmininką Albertą Kerelį, Klaipėdos universiteto rektorių S. Vaitekūną, dr. Adolfą Damušį, dr. Antaną Razmą, MKS organizacinio komiteto pirmininką Bronių Juodelių, kun. Vaičiūną.

Atsisveikinimo žodį ir linkėjimus grįžtantiems į Lietuvą mokslininkams išreiškė Lietuvos konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza, o prie jo prisijungė ir Lietuvos ambasadorius JAV Stasys Sakalauskas. Jis taip pat Stasei Petersonienei įteikė žydų gelbėjimo karo metu padėkos kryžių. Priimdama šį apdovanojimą, Stasė Petersonienė pažymėjo: „Žmogus turi padėti žmogui varge, nepaisant tautos“. Profesorius Zibartas Jakūnas, dėkodamas MKS rengėjams, apdovanojo 450 metų lietuviškos knygos paminėjimo medaliais. Jie buvo įteikti Albertui Kereliui, dr. Vytautui Naručiiui, Broniui Juodeliui. Be to, medaliai dar buvo įteikti Pilypui Naručiiui, Vytautui Kamantui, vyskupams Hansui Dumpiui ir Pauliui Baltakiui, Newberry Library Čikagoje, Danutei Bindokienei, *Lituanus* žurnalui, Pedagoginio instituto direktorei Stasei Petersonienei, kun. Juozui Vaišniui, SJ.

Kauno Technologijos universiteto rektorius Kęstutis Kriščiūnas padėkos tautinam juostom apjuosė dr. Vytautą Narutį, Al-

bertą Kerelį ir profesorių Romą Kašubą.

Profesorius S. Vaitekūnas, Klaipėdos universiteto rektorius, padėkojo simpoziumo rengėjams ir siūlė ateinančių simpoziumų surengti Klaipėdoje, o Albertui Kereliui, dr. Vytautui Naručiiui ir Broniui Juodeliui įteikė universiteto medalius.

Užbaigiamąjį žodį tarė MKS Tarybos pirmininkas Albertas Kerelis, padėkodamas visiems, prisidėjusiems prie simpoziumo rengimo, o taip pat pasidžiaugdamas simpoziumo darbais ir laimėjimais, kurie praturtins ir suartins lietuvių abiejose Atlanto pusėse. Simpoziumo žvakę — švityrį jis per-

davė profesoriui Kazimierui Pyragui, kad parvežtų ateinančiam simpoziumui, 1999 metais į Lietuvą.

Profesorius Kazimieras Pyragas, Lietuvos MKS komiteto pirmininko pavaduotojas, atsisveikindamas, taip pat kėlė simpoziumo vertę, dėkojo rengėjams ir kvietė kitame simpoziume, 1999 metais, susitikti Lietuvoje.

Malda simpoziumą užbaigė vyskupas Paulius Baltakis, pakviestas visus Baltijos kelio pavyzdžiu, susiemus rankomis, sukalbėti Viešpaties maldą. Po maldos Jaunimo centro salėje jautriai nuaudėjo Lietuvos himnas.

Grakštumas ar reikšmė?

(Atkelta iš 3 psl.)

pagražinta Kalėdų eglučių si-dabreliais („Atėjo laukų gėlės ir Kalėdų šventė“).

Manychiau, kad labiausiai vykę instaliaciniai objektai tie, su-derintieji su „negėliškais“ prie-dais — senais, apdulėjusioje pastogėje, pabuvojusiais bal-dais. Štai kambario fragmentas, kuriame puikuojasi mažas sta-liukas su dviem baltom skulp-turėlėm. Greta jo ant grindų stovi aukšta lempa, iš kurios švyti ištisas gėlynas. Apačioje, ant grindų — senų, sutrūniju-sių lietuviškų knygų ir laik-raščių krūva, kurios viršuje — naujas *Kauno dienos* egzemp-liorius („Amerikos lietuvis“). Panašiai sustyguota šalia esan-ti kompozicija, susidedanti iš seno gramofono, apsupto žalu-mynų ir senų plokštelių rinki-nio („Sena istorija“). Kitoje sa-

lėje — valgomojo kambario sta-las, padengtas dviem, bet prie stalo — tik viena kėdė, apipinta rožių vainikais širdies forma („Dvišes“). Žiūrovo žvilgsnis pa-mažu nuslysta nuo gražaus zie-do į susimąstymo sferą. Neap-siribota vien tuo, kas gražu akiai. Konceptualumas pakylėja sentimentalumu kvepiančią pa-rdoelę į visai kitą lygmenį. Ins-taliacijos nesvarbu, kokius daiktus pasitelkia menininkas. Galima naudoti nuolaužas, iš-mestų rakandų likučius, popier-galius, skeveldras. Objektai iš-dėstomi pagal minimalius este-tinius reikalavimus. Tai kodėl instaliacijų pagrindas negali būti gėlės. Atėjo laikas ir lietu-vių galerijoms susidomėti visur kitur paplitusiomis naujomis meno išraiškomis ir naujomis technikomis. Bet tik pamažu. Todėl gal ir gerai, kad Čiur-lionio galerijoje pradėta nuo gė-lių, o ne nuo kokios bjaurasties.